

Sociaal-emotionele ontwikkeling: minimum-, basis- en gevorderde leerlijn groep 1 en 2

Niveau	Uitstroom	Uren onderwijs: totaal 1 uur per week
Gevorderd	≥VMBO T	
Basis	VMBO KB/ BB	
Intensieve zorg (IHP)	VMBO KB/ BB	
Minimum	PrO	
Inhoud van de doelen		
Inhoud van de doelen groep 1 (basis)		Inhoud van de doelen groep 2 (basis) groep 1 (gevorderd)
<p>De volgende doelen worden nagestreefd</p> <ul style="list-style-type: none"> Het bevorderen van vertrouwen en veiligheid in de klas Inpraak bij het bedenken van regels in de klas Het versterken van de sociale vaardigheden bij leerlingen. Beheersing van verschillende oplossingsstrategieën bij pesten en andere conflicten. Bewustwording van de eigenheid bij leerlingen. Leren om verantwoordelijkheid te nemen. Het bevorderen van actief burgerschap en sociale integratie. <p>Tussendoelen: Leerlijn CED sociaal emotionele ontwikkeling</p> <p>Zelfbeeld</p> <ul style="list-style-type: none"> De leerlingen leren met gevoel voor zelfvertrouwen en zelfwaardering omgaan met de eigen mogelijkheden en grenzen en leren uiting geven aan eigen wensen, gevoelens en opvattingen. <p>Jezelf presenteren</p> <ul style="list-style-type: none"> Geeft antwoord op een vraag Vertelt een idee aan de leerkracht (nieuw spel, activiteit) Stopt met vertellen als de leerkracht dit zegt 		<p>De volgende doelen worden nagestreefd</p> <ul style="list-style-type: none"> Het bevorderen van vertrouwen en veiligheid in de klas Inpraak bij het bedenken van regels in de klas Het versterken van de sociale vaardigheden bij leerlingen. Beheersing van verschillende oplossingsstrategieën bij pesten en andere conflicten. Bewustwording van de eigenheid bij leerlingen. Leren om verantwoordelijkheid te nemen. Het bevorderen van actief burgerschap en sociale integratie. <p>Tussendoelen : Leerlijn CED sociaal emotionele ontwikkeling</p> <p>Zelfbeeld</p> <ul style="list-style-type: none"> De leerlingen leren met gevoel voor zelfvertrouwen en zelfwaardering omgaan met de eigen mogelijkheden en grenzen en leren uiting geven aan eigen wensen, gevoelens en opvattingen. <p>Jezelf presenteren</p> <ul style="list-style-type: none"> Vraagt in verschillende situaties op een adequate manier aandacht Vertelt wat hij leuk vindt om te doen Vertelt een idee aan een medeleerling (nieuw spel, activiteit) Gaat adequaat om met gevoelens van trots

- Vraagt in de klas op een adequate manier aandacht (vinger opsteken, naar leerkracht lopen)
- Wacht op zijn beurt (in de kring, bij een werkje)
- Toont trots

Een keuze maken

- Kiest tussen twee of drie aangeboden voorwerpen (bal – pop, jam – kaas)
- Kiest wat hij wil doen op basis van eigen voorkeuren

Opkomen voor jezelf

- Loopt weg als een ander onaardig tegen hem doet
- Vraagt om hulp als iets hem alleen niet lukt (aan- en uitkleden)
- Vraagt aan een medeleerling of hij mee mag doen met een spel
- Benoemt eigen voorkeuren/ideeën

Omgaan met je beperking/stoornis

- Voelt zich veilig in de omgeving
- Accepteert hulp van een vertrouwenspersoon (eigen leerkracht)
- Accepteert beperking/stoornis van een ander en houdt hier rekening mee

Sociaal gedrag

- De leerlingen leren naar algemeen geaccepteerde normen en waarden omgaan met anderen (leerlingen onderling, kinderen-volwassenen/ mensen in relatie tot hun omgeving en leren samenwerken aan een gezamenlijke taak of gezamenlijk spel en leren omgaan met conflictsituaties.

Ervaringen delen

- Trekt actief aandacht als hij iets wil zeggen
- Noemt een naam om de aandacht van een ander op iets te vestigen
- Vertelt in de kring over iets dat hij zojuist op school heeft meegemaakt
- Geeft aan wat hij leuk/lekker/mooi/interessant vindt (smaak/voorkeur)
- Toont gevoelens van blijdschap, angst, boosheid en verdriet
- Toont teleurstelling

Aardig doen

- Troost iemand die gevallen is
- Zegt dankjewel als reactie op het woord alsjeblieft
- Zegt sorry als er door hem per ongeluk iets misgaat (drinken valt om, tekening raakt zoek)
- Luistert als iemand iets vertelt (is stil)
- Vraagt aan een ander of hij een voorwerp van hem mag gebruiken

Omgaan met ruzie

- Benoemt dat hij een ander geen pijn mag doen

Een keuze maken

- Maakt een keuze en blijft daarbij
- Geeft aan dat hij een andere keuze wil maken dan de ander (hij wil naar buiten, ik niet)

Opkomen voor jezelf

- Zegt nee als hij iets niet wil
- Zoekt de leerkracht op om te vertellen dat hij niet mee mag doen
- Maakt aan de leerkracht duidelijk dat een ander onaardig tegen hem doet
- Vraagt hulp als het doen van een werkje alleen niet lukt
- Benoemt eigen voorkeuren/ideeën

Omgaan met je beperking/stoornis

- Geeft aan waar hij aan toe is (nieuwe taak aandurven)
- Geeft uiterlijke verschillen aan tussen hemzelf en andere kinderen (bril, groot)
- Accepteert beperking/stoornis van een ander en houdt hier rekening mee

Sociaal gedrag

- De leerlingen leren naar algemeen geaccepteerde normen en waarden omgaan met anderen (leerlingen onderling, kinderen-volwassenen/ mensen in relatie tot hun omgeving) en leren samenwerken aan een gezamenlijke taak of gezamenlijk spel en leren omgaan met conflictsituaties.

Ervaringen delen

- Vertelt wat hij die dag op school heeft meegemaakt (aan einde in kring)
- Neemt afscheid in verschillende situaties (tot straks, fijne vakantie)
- Deelt een soortgelijke ervaring met anderen (ik ben daar ook geweest)
- Luistert wanneer een medeleerling vertelt dat hij iets anders wil
- Herkent basale gevoelens bij zichzelf (verdriet, blijdschap, boosheid, angst)

Aardig doen

- Troost iemand die bang of verdrietig is
- Helpt een ander als die daar om vraagt
- Geeft een compliment over iets dat een ander gemaakt heeft
- Feliciteert een ander met zijn verjaardag
- Houdt zich aan een afspraak met een medeleerling (samen met de blokken)

Omgaan met ruzie

- Luistert naar een ander als die sorry zegt
- Volgt het advies van de leerkracht op bij een meningsverschil
- Laat non-verbaal/ verbaal merken dat de ruzie voorbij is
- Uit zijn boosheid zonder anderen pijn te doen of materiaal kapot te maken
- Vertelt na een ruzie wat er gebeurd is

Auris Taalkring Leerroutekaart Sociaal-Emotionele Ontwikkeling (onderdeel van Burgerschap)

<ul style="list-style-type: none">• Reageert bij boosheid op de aanwijzing/correctie van de leerkracht	<ul style="list-style-type: none">• Kalmeert bij boosheid na een aanwijzing van de leerkracht
Middelen, organisatie, pedagogisch en didactische aanpak	
<p>PeTOS is de makkelijk uit te spreken afkorting van psycho-educatie TOS. Met PeTOS werken kinderen met een taalontwikkelingsstoornis systematisch aan het leren 'lezen' van de eigen (binnen)wereld en die van anderen.</p> <p>PeTOS is ontwikkeld door professionals uit het cluster-2 onderwijs en een senior onderzoeker van de Kentalis Academie.</p> <p>De leerdoelen van PeTOS zijn verdeeld over 5 thema's: Ik en jij Mijn gevoelens Mijn lijf Mijn wereld Mijn taal en TOS Elk thema heeft zes leerdoelen: 30 leerdoelen per leerjaar. Zie handleiding PeTOS voor organisatie en didactische aanpak: https://petos.kentalis.nl/sites/default/files/2022-11/PeTOS-handleiding-2021-def.pdf</p>	
PeTOS en de sociaal-emotionele doelen	
<p>In PeTOS wordt gewerkt aan basale sociaal-emotionele ontwikkelingsdoelen en aan de voorwaarden voor meer complexe doelen. Je kunt pas ervaringen delen, aardig doen, jezelf presenteren, kiezen, opkomen voor jezelf en omgaan met ruzie en met je TOS als je een basis hebt gelegd, in gevoel en taal.</p> <p>Het verwerven van dagelijkse vaardigheden en omgangsvormen in de klas behoort niet tot de doelen van PeTOS. In de lessen van PeTOS wordt wél de basis gelegd voor het antwoord op de vraag waarom die vaardigheden en omgangsvormen zo belangrijk zijn.</p>	
<p>In de PeTOS-lessen gaat het om het gezamenlijk zoeken naar taal voor de thema's die spelen in het leven van basisschoolkinderen. Nadenken en communiceren over deze thema's is cruciaal voor de sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen en bij kinderen met TOS gaat dit niet vanzelf. PeTOS maakt expliciet wat kinderen zonder TOS, impliciet en als vanzelf leren. Maar, nadenken en communiceren is niet genoeg! Leren doe je door te doen!</p>	
<p>Gedachten over hoe je omgaat met de emoties, grenzen, talenten en beperkingen van jezelf en anderen, moeten ook in praktijk worden gebracht. Het leven in de klas en op het plein is die praktijk en het helpt als de leerkracht de inzichten uit de PeTOS-lessen consequent verbindt met die praktijk. Daarnaast moeten sociaal-emotionele vaardigheden systematisch worden geoefend. Kinderen met TOS hebben minder mogelijkheden om te oefenen, terwijl ze meer oefening nodig hebben. Het oefenen van sociale, emotionele en communicatieve vaardigheden behoort niet tot de doelen van PeTOS.</p>	
<p>Om de dagelijkse vaardigheden en omgangsvormen in de klas te verwerven wordt er op Auris Taalkring gebruik gemaakt van Groepsgeluk vanaf schooljaar 2024-2025. Daarnaast wordt er 1 keer in de week een spelles aangeboden rondom groepsvorming, groepsafspraken en groepsdoelen, passend bij de PeTOS les/het PeTOS thema.</p>	
Groepsgeluk	
<p>Met Groepsgeluk - systemisch werken in de klas - maak je de dynamiek van de groep zichtbaar middels houten poppetjes, picto's, symbolen en ander klein materiaal op tafel. Hierdoor krijgen zowel de leerkracht als de leerlingen inzicht in de processen die spelen in de groep.</p> <p>Wanneer je deze dynamiek zichtbaar maakt, heb je een effectieve tool in handen om samen met de leerlingen een fijn pedagogisch klimaat te creëren. In lastige situaties kan de leerkracht direct de balans herstellen. Zo blijft de groep gelukkig en in een gelukkige groep kan iedereen zich optimaal ontwikkelen.</p>	
PeTOS en Kriebels in je buik	
<p>Acht van de 240 PeTOS-lessen zijn vervangen door lessen uit Kriebels in je buik. Het advies is om de PeTOS-lessen aan te vullen met een aantal lessen uit Kriebels in je buik en om in de week van de lentekriebels uitgebreid stil te staan bij relaties, intimiteit en seksualiteit. De aanvullende lessen van Kriebels in je buik staan aangegeven in rood. In groep 1 t/m 7 gaat het om één aanvullende les.</p>	
PeTOS en burgerschap (zie ook Auris Taalkring leerroutekaart Mens, Samenleving en Burgerschap)	
<p>Aandacht voor burgerschap is vanaf schooljaar 2021-2022 verplicht. Burgerschap is geen vak maar een geheel van onderwerpen dat in verschillende lessen en op verschillende manieren aan de orde komt. Daarbij gaat het om de ontwikkeling van competenties die kinderen in staat stellen om vanuit eigen idealen, waarden en normen te participeren in een democratische samenleving.</p>	
<p>Er kan onderscheid worden gemaakt tussen drie overkoepelende burgerschapsthema's:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Democratie (vrijheid en gelijkheid; macht en inspraak; democratische cultuur);	

Auris Taalkring Leerroudekaart Sociaal-Emotionele Ontwikkeling (onderdeel van Burgerschap)

2. Zelf en ander (identiteit; diversiteit; solidariteit/empathie);
3. Maatschappelijke vraagstukken (digitaal samenleven; duurzaamheid; globalisering; technologisch burgerschap).

In de lessen van PeTOS wordt gewerkt aan burgerschap. Daarbij ligt de nadruk op de thema's identiteit, diversiteit, solidariteit/empathie en in iets mindere mate digitaal samenleven. Auris Taalkring heeft een aparte leerroudekaart voor digitale geletterdheid.

Sociaal-emotionele ontwikkeling: minimum-, basis- en gevorderde leerlijn groep 3 en 4

Leerroute	Uitstroom	Uren onderwijs: totaal 1 uur per week	
Gevorderd	≥VMBO T		
Basis	VMBO KB/ BB		
Intensieve zorg (IHP)	VMBO KB/ BB		
Minimum	PrO		
Inhoud van de doelen			
Inhoud van de doelen groep 3 basis		Inhoud van de doelen groep 4 basis	Groep 3 (gevorderd)
<p>De volgende doelen worden nagestreefd</p> <ul style="list-style-type: none"> Het bevorderen van vertrouwen en veiligheid in de klas Inspraak bij het bedenken van regels in de klas Het versterken van de sociale vaardigheden bij leerlingen. Beheersing van verschillende oplossingsstrategieën bij pesten en andere conflicten. Bewustwording van de eigenheid bij leerlingen. Leren om verantwoordelijkheid te nemen. Het bevorderen van actief burgerschap en sociale integratie <p>Tussendoelen: Leerlijn CED sociaal emotionele ontwikkeling</p> <p>Zelfbeeld</p> <ul style="list-style-type: none"> De leerlingen leren met gevoel voor zelfvertrouwen en zelfwaardering omgaan met de eigen mogelijkheden en grenzen en leren uiting geven aan eigen wensen, gevoelens en opvattingen. <p>Jezelf presenteren</p> <ul style="list-style-type: none"> Stelt zichzelf netjes aan een ander voor in een bekende omgeving Denkt van te voren na over wat hij wil vertellen Kijk anderen aan wanneer hij iets vertelt in de kring Reageert op positieve feedback (kijkt trots) <p>Een keuze maken</p> <ul style="list-style-type: none"> Denkt na voor hij een keus maakt Durft een andere keuze te maken dan een vriend Gaat soms mee in de keus van een ander (spelmateriaal) 		<p>De volgende doelen worden nagestreefd</p> <ul style="list-style-type: none"> Het bevorderen van vertrouwen en veiligheid in de klas Inspraak bij het bedenken van regels in de klas Het versterken van de sociale vaardigheden bij leerlingen. Beheersing van verschillende oplossingsstrategieën bij pesten en andere conflicten. Bewustwording van de eigenheid bij leerlingen. Leren om verantwoordelijkheid te nemen. Het bevorderen van actief burgerschap en sociale integratie <p>Tussendoelen: Leerlijn CED sociaal emotionele ontwikkeling</p> <p>Zelfbeeld</p> <ul style="list-style-type: none"> De leerlingen leren met gevoel voor zelfvertrouwen en zelfwaardering omgaan met de eigen mogelijkheden en grenzen en leren uiting geven aan eigen wensen, gevoelens en opvattingen. <p>Jezelf presenteren</p> <ul style="list-style-type: none"> Vertelt wat hijzelf en wat een ander goed kan Praat stevig wanneer hij iets vertelt of vraagt in de kring <p>Een keuze maken</p> <ul style="list-style-type: none"> Kiest een activiteit die op dat moment mogelijk is <p>Opkomen voor jezelf</p> <ul style="list-style-type: none"> Zegt nee tegen een onredelijk verzoek Geeft de ander aan te stoppen als die iets doet wat hij niet leuk vindt Geeft het de ander aan als diegene iets heeft gedaan dat hij niet aardig vindt Blijft bij zijn mening wanneer hij heeft gezegd dat hij iets niet wil 	

Auris Taalkring Leerroutekaart Sociaal-Emotionele Ontwikkeling (onderdeel van Burgerschap)

Opkomen voor jezelf

- Komt voor zichzelf op (nee zeggen)
- Maakt onderscheid tussen iemand die de baas speelt en echt gezag
- Vertelt het als hij wordt overgeslagen of als iets dat beloofd is vergeten wordt
- Komt voor zijn mening uit in een één op één gesprek (ik vind voetbal stom)
- Toont gevoelens van schaamte
- Benoemt eigen voorkeuren/ideeën

Omgaan met je beperking/stoornis

- Accepteert het gebruik van bepaalde hulpmiddelen aangereikt door de leerkracht
- Accepteert beperking/stoornis van een ander en houdt hier rekening mee

Sociaal gedrag

- De leerlingen leren naar algemeen geaccepteerde normen en waarden omgaan met anderen (leerlingen onderling, kinderen-volwassenen/ mensen in relatie tot hun omgeving en leren samenwerken aan een gezamenlijke taak of gezamenlijk spel en leren omgaan met conflictsituaties.

Ervaringen delen

- Vertelt over situaties die hij heeft meegemaakt (in kring)
- Herkent gevoelens van blijdschap, angst, boosheid en verdriet bij een ander

Aardig doen

- Helpt een ander als hij merkt dat iets niet lukt
- Bedankt als een ander hem iets geeft of iets voor hem doet
- Luistert actief naar een ander (aankijken, knikken, een vraag stellen, stil zijn)
- Accepteert het als een ander niet geholpen of met rust gelaten wil worden
- Heeft besef van 'goed en kwaad' in eenvoudige situaties (stelen mag niet)
- Laat een ander meespelen
- Maakt afspraken met een medeleerling over om beurten een voorwerp gebruiken waar je beiden mee wilt spelen

Omgaan met ruzie

- Aanvaardt excuses van een ander
- Schakelt de leerkracht in wanneer hij zelf een ruzie niet op kan lossen
- Herkent bij zichzelf gevoelens van boosheid
- Waarschuwt de leerkracht wanneer een ruzie van anderen uit de hand loopt
- Vertelt waarom hij boos is op een ander

- Geeft een motivatie voor zijn mening (geen zin/ moeilijk/ saai)
- Geeft het aan als hij niet mee mag doen en bedenkt zelf een oplossing
- Benoemt eigen voorkeuren/ideeën

Omgaan met je beperking/stoornis

- Maakt afspraken met zijn omgeving over welke hulp hij nodig heeft en wanneer en hoe dat aan te geven
- Past aangereikte hulpmiddelen of oplossing zelf toe om probleemsituaties te voorkomen (b.v. stop hou op zeggen, naar juf gaan)
- Accepteert beperking/stoornis van een ander en houdt hier rekening mee

Sociaal gedrag

- De leerlingen leren naar algemeen geaccepteerde normen en waarden omgaan met anderen (leerlingen onderling, kinderen-volwassenen/ mensen in relatie tot hun omgeving en leren samenwerken aan een gezamenlijke taak of gezamenlijk spel en leren omgaan met conflictsituaties.

Ervaringen delen

- Maakt grapjes
- Vertelt dat je verschillende gevoelens tegelijk kunt hebben (boos/verdrietig)
- Merkt of iemand de situatie grappig vindt of niet

Aardig doen

- Blijft vriendelijk wanneer een ander een aanbod van hulp afslaat
- Geeft een compliment over iets dat een ander goed kan
- Reageert aardig op een voorstel van een ander
- Doet bewust iets aardigs voor een ander (iets pakken, iemand verrassen)
- Houdt rekening met de mogelijkheden van een ander (kleuter laten winnen)
- Houdt rekening met de wensen van een ander

Omgaan met ruzie

- Probeert een ruzie op te lossen door te praten
- Laat een ander uitpraten bij het oplossen van een ruzie
- Vertoont spijt en maakt het goed met een ander
- Herkent of iets expres of per ongeluk gebeurd is

Middelen organisatie, pedagogisch en didactische aanpak

PeTOS is de makkelijk uit te spreken afkorting van psycho-educatie TOS. Met PeTOS werken kinderen met een taalontwikkelingsstoornis systematisch aan het leren 'lezen' van de eigen (binnen)wereld en die van anderen.

PeTOS is ontwikkeld door professionals uit het cluster-2 onderwijs en een senior onderzoeker van de Kentalis Academie.

De leerdoelen van PeTOS zijn verdeeld over 5 thema's: Ik en jij | Mijn gevoelens | Mijn lijf | Mijn wereld | Mijn taal en TOS Elk thema heeft zes leerdoelen: 30 leerdoelen per leerjaar.

Zie handleiding PeTOS voor organisatie en didactische aanpak: <https://petos.kentalis.nl/sites/default/files/2022-11/PeTOS-handleiding-2021-def.pdf>

PeTOS en de sociaal-emotionele doelen

In PeTOS wordt gewerkt aan basale sociaal-emotionele ontwikkelingsdoelen en aan de voorwaarden voor meer complexe doelen. Je kunt pas ervaringen delen, aardig doen, jezelf presenteren, kiezen, opkomen voor jezelf en omgaan met ruzie en met je TOS als je een basis hebt gelegd, in gevoel en taal.

Het verwerven van dagelijkse vaardigheden en omgangsvormen in de klas behoort niet tot de doelen van PeTOS. In de lessen van PeTOS wordt wél de basis gelegd voor het antwoord op de vraag waarom die vaardigheden en omgangsvormen zo belangrijk zijn.

In de PeTOS-lessen gaat het om het gezamenlijk zoeken naar taal voor de thema's die spelen in het leven van basisschoolkinderen. Nadenken en communiceren over deze thema's is cruciaal voor de sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen en bij kinderen met TOS gaat dit niet vanzelf. PeTOS maakt expliciet wat kinderen zonder TOS, impliciet en als vanzelf leren. Maar, nadenken en communiceren is niet genoeg! Leren doe je door te doen!

Gedachten over hoe je omgaat met de emoties, grenzen, talenten en beperkingen van jezelf en anderen, moeten ook in praktijk worden gebracht. Het leven in de klas en op het plein is die praktijk en het helpt als de leerkracht de inzichten uit de PeTOS-lessen consequent verbindt met die praktijk. Daarnaast moeten sociaal-emotionele vaardigheden systematisch worden geoefend. Kinderen met TOS hebben minder mogelijkheden om te oefenen, terwijl ze meer oefening nodig hebben. Het oefenen van sociale, emotionele en communicatieve vaardigheden behoort niet tot de doelen van PeTOS.

Om de dagelijkse vaardigheden en omgangsvormen in de klas te verwerven wordt er op Auris Taalkring gebruik gemaakt van **Groepsgeluk** vanaf schooljaar 2024-2025. Daarnaast wordt er 1 keer in de week een spelles aangeboden rondom groepsvorming, groepsafspraken en groepsdoelen, passend bij de PeTOS les/het PeTOS thema.

Groepsgeluk

Met Groepsgeluk - systemisch werken in de klas - maak je de dynamiek van de groep zichtbaar middels houten poppetjes, picto's, symbolen en ander klein materiaal op tafel. Hierdoor krijgen zowel de leerkracht als de leerlingen inzicht in de processen die spelen in de groep.

Wanneer je deze dynamiek zichtbaar maakt, heb je een effectieve tool in handen om samen met de leerlingen een fijn pedagogisch klimaat te creëren. In lastige situaties kan de leerkracht direct de balans herstellen. Zo blijft de groep gelukkig en in een gelukkige groep kan iedereen zich optimaal ontwikkelen.

PeTOS en Kriebels in je buik

Acht van de 240 PeTOS-lessen zijn vervangen door lessen uit Kriebels in je buik. Het advies is om de PeTOS-lessen aan te vullen met een aantal lessen uit Kriebels in je buik en om in de week van de lentekriebels uitgebreid stil te staan bij relaties, intimiteit en seksualiteit. De aanvullende lessen van Kriebels in je buik staan aangegeven in rood. In groep 1 t/m 7 gaat het om één aanvullende les.

PeTOS en burgerschap (zie ook Auris Taalkring leerroutekaart Mens, Samenleving en Burgerschap)

Aandacht voor burgerschap is vanaf schooljaar 2021-2022 verplicht. Burgerschap is geen vak maar een geheel van onderwerpen dat in verschillende lessen en op verschillende manieren aan de orde komt. Daarbij gaat het om de ontwikkeling van competenties die kinderen in staat stellen om vanuit eigen idealen, waarden en normen te participeren in een democratische samenleving.

Er kan onderscheid worden gemaakt tussen drie overkoepelende burgerschapsthema's:

1. Democratie (vrijheid en gelijkheid; macht en inspraak; democratische cultuur);
2. Zelf en ander (identiteit; diversiteit; solidariteit/empathie);

Auris Taalkring Leerroudekaart Sociaal-Emotionele Ontwikkeling (onderdeel van Burgerschap)

3. Maatschappelijke vraagstukken (digitaal samenleven; duurzaamheid; globalisering; technologisch burgerschap).

In de lessen van PeTOS wordt gewerkt aan burgerschap. Daarbij ligt de nadruk op de thema's identiteit, diversiteit, solidariteit/empathie en in iets mindere mate digitaal samenleven. Auris Taalkring heeft een aparte leerroudekaart voor digitale geletterdheid.